

ZOEK HET WOORD

Op de afbeelding hieronder zie je de eerste spoorlijn in Nederland.

Bij elk cijfer (1 t/m 8) hoort een stukje tekst.

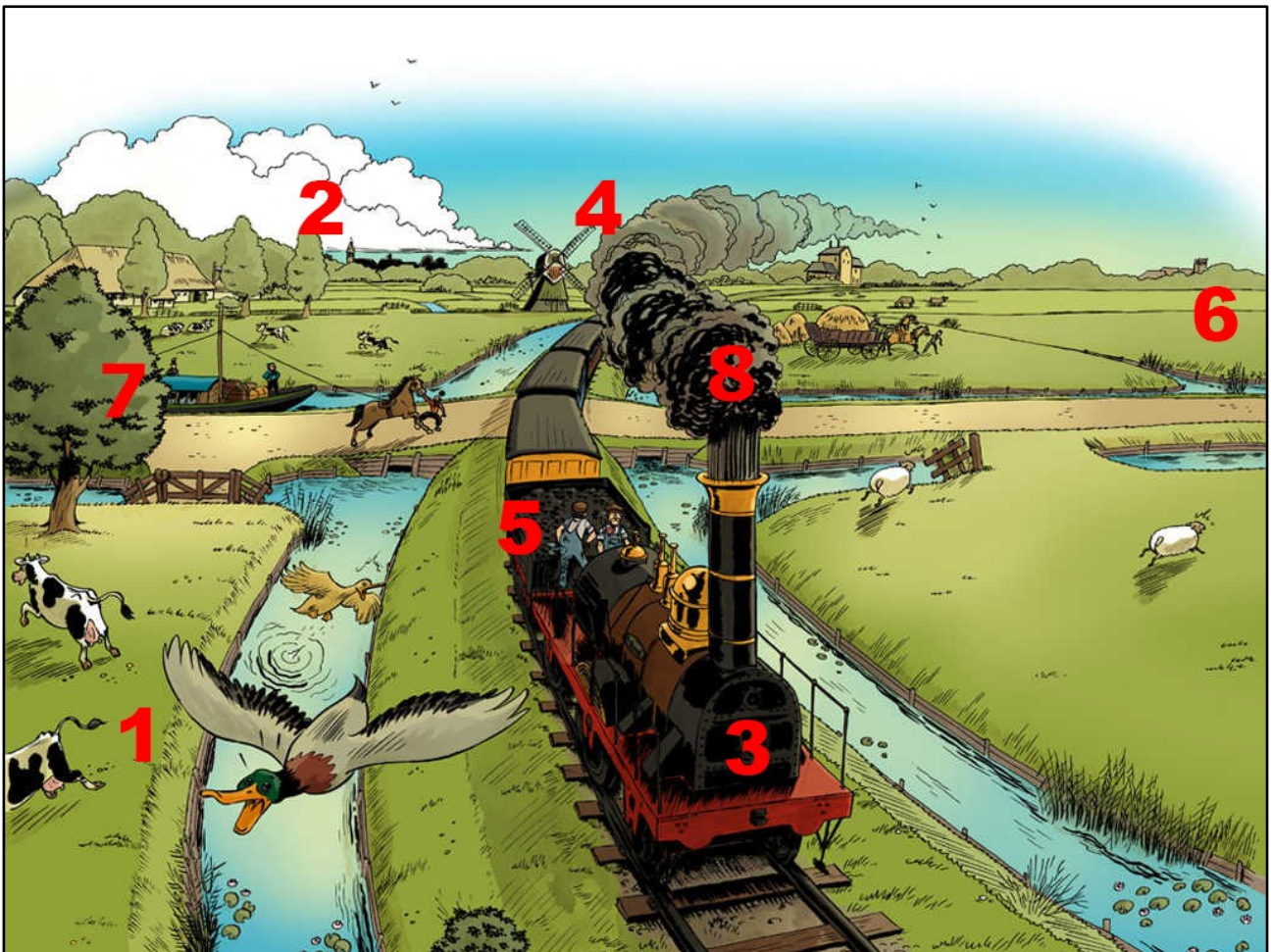
Die stukjes tekst staan op pagina 2.

Noteer op pagina 3 de letters van de stukjes tekst die bij de cijfers horen.

Voorbeeld: bij 3 hoort de tekst *Nederland wordt steeds voller*. Je zet dan achter het cijfer 3 de letter L.

De eerste en laatste letter van het woord hebben we al weggegeven. Jij moet de ontbrekende 8 letters op de goede plek zetten.

Als je het woord hebt gevonden stuur je dat naar je docent.

De stoommachine - I

Als je water laat koken ontstaat er stoom. Stoom heeft een enorme kracht: om een fluitketel te laten fluiten, maar ook om machines te laten draaien, treinen te laten rijden en schepen te laten varen. Vanaf ongeveer 1800 deden stoommachines veel van het zware werk in Nederland.

Nederland wordt steeds voller - L

In 1839 kon je meestal kilometers ver kijken zonder dat je veel bebouwing zag. Een boerderij, een weggetje, een kerktoentje aan de horizon, dat was het meestal wel. Het zou nog een eeuw duren voordat de eerste snelwegen en hoogspanningsmasten aangelegd werden. Maar door de komst van de trein begint het landschap wel flink te veranderen.

De Arend - O

Op 20 september 1839 werd de eerste spoorlijn van Nederland feestelijk geopend. Locomotief De Arend trok, met een snelheid van 40 kilometer per uur, in een half uurtje negen personenwagens van Amsterdam naar Haarlem. Dat was een grote verandering voor Nederland.

Steenkool als brandstof - F

Eeuwenlang stookten mensen met hout en turf. Maar de stoommachine vroeg om een nieuwe brandstof: steenkool. In Limburg zit veel steenkool diep onder de grond. Er werden 'mijnen' gegraven waar de steenkool omhoog werd gehaald. De Limburgse mijnen zijn rond 1970 weer gesloten. Toen werden olie en gas de belangrijkste brandstoffen.

De kracht van stoom - M

Door de uitvinding van de stoommachine veranderde de wereld flink. In fabrieken ging het werk dankzij stoommachines opeens veel sneller. Stoomtreinen en stoomschepen konden snel en gemakkelijk mensen en spullen over de hele wereld vervoeren. En stoomgemalen pompten in korte tijd grote meren leeg. Windmolens werden overbodig.

Overal dezelfde tijd - O

Eeuwenlang bepaalden plaatsen in Nederland zelf hoe laat het precies was. Kerktorens in Den Haag stonden vroeger dan die in Zwolle. Voor de treinen was dat erg onhandig. Want hoe laat kwam de trein dan precies aan? Op de Haagse of de Zwolse tijd? Daarom werd in 1909 in Nederland de standaardtijd ingevoerd: overal wezen de klokken dezelfde tijd aan.

Angst voor de trein - T

Mens en dier moesten flink wennen aan dat herrie en rook veroorzakende monster dat door de ooit zo rustige weilanden trok. Er gingen veel spookverhalen rond: dat de koeien geen melk meer zouden geven bijvoorbeeld, of zelfs dat de mens zo'n grote snelheid niet zou overleven. En men was bang voor ongelukken.

Trekschuiten en paardenkoetsen - U

Door de komst van de trein ging het leven in Nederland opeens veel sneller. Tot 1839 was het snelste vervoermiddel de paardenkoets. Die haalde zo'n 14 kilometer per uur. Veel prettiger reisde je in de trekschuit, maar die ging maar 7. De trein ging wel 40!

S

1 - .....

2 - .....

3 - .....

4 - .....

5 - .....

6 - .....

7 - .....

8 - .....

T

Het woord is .....